

REGERING PÅ VILDSPOR

Høj pris for prioritering af sygehus-ventelister

I den politiske debat lægger VK-regeringen stor vægt på, at den har prioriteret ventelisterne på sygehusene. Men at prioritere er at vælge til og fra – og regeringen har i sin iver efter at nedbringe ventelisterne fravalgt en lang række andre ting.

Prioriteringen er sket inden for skattestoppets rammer, og netop derfor har selv en beskeden prioritering af ventelisterne til planlagte operationer krævet nedskæringer andre steder.

Politikken med skattestop går ud på at prioritere vækst i privat frem for offentligt forbrug. Inden for de rammer, der er levnet til offentligt forbrug, er der så omdirigeret ressourcer fra miljø og ulandshjælp m.m. til nedbringelse af sygehusenes ventelister.

Ingen ekstra vækst

Faktisk er udgifterne til sygehusene steget under VK-regeringen. Også i forhold til bruttonationalproduktet (BNP) er sygehusudgifterne over en årrække steget svagt. Men der er ikke tale om en historisk ny tendens. Også under Schlüter og siden Nyrup Rasmussen steg sygehusudgifterne. Vækstraten er ikke ændret afgørende under den nuværende regering.

Heller ikke når sygehusudgifterne sættes i forhold til indbyggertallet, kan VK-regeringen prale med specielt store vækstrater sammenholdt med udviklingen de seneste 10 - 15 år. Tværtimod er det værd at bemærke, at vækstraten på sygehusene faldt under Schlüter-regeringen, steg under Nyrup-regeringen, mens den indtil videre har været faldende under Fogh-regeringen.

Hertil kommer, at den faktiske vækst i sygehusudgifterne ikke nødvendigvis er udtryk for bevidst politisk prioritering. Det kan også være strukturelle faktorer, der har sat sig igennem bag om ryggen på politikerne.

Det er for eksempel bemærkelsesværdigt, at den faktiske vækst har været højere end den politisk tilstræbte vækst. Regnskaberne viser større forbrug end budgetterne.

Overordnet er sygehusudgifterne politisk styret, men nye behandlingsmuligheder og brugerkrav samt en ændret befolkningssammensætning spiller ind og trækker udgiftsniveauet op. En bevidst ændret politisk prioritering er således kun en del af forklaringen på væksten i sygehusudgifterne.

Hvis man forudsætter, at de strukturelle og demografiske faktorer ikke har ændret sig afgørende over en tiårig periode, skulle en klar opprioritering fra VK-regeringen – sammenlignet med Nyrup-regeringen – afspejle sig i en hurtigere vækst i forhold til BNP. Men det er netop ikke tilfældet.

Sammenlignet med SR-regeringen har VK ikke ret meget bevidst valgt opprioritering at prale med.

Myter og resultater

Hvorfor har mange så fået det indtryk, at Fogh-regeringen har prioriteret sygehusene langt højere end Nyrup-regeringen?

Det er der mindst to gode forklaringer på: Fogh har været en bedre sælger end Nyrup, og Fogh har på nogle områder opnået resultater.

Alle ved, at VK-regeringen i 2002 satte 1,5 mia. kr. ekstra af til sygehusene. Ikke blot fordi Fogh har gentaget tallet til ulidelighed, men også fordi VK-politikere i ét væk begrundede nedskæringer med hensynet til ventelisterne på sygehusene.

Derimod ved de færreste, at de 1,5 mia. kr. var et engangsbeløb, der allerede er reduceret i 2003 og hænger i en usikker tråd fra 2004. Fogh har givet sygehusene flere penge, men ikke lovet, at det også vil fortsætte i fremtiden.

Endnu færre ved, at vi under Nyrup fik sat hele 11 mia. kr. ekstra af til sygehusvæsenet. Hvert år blev der lagt i gennemsnit 1,1 mia. kr. oven i det, man var nået op på året før. Altså en vækst over mange år, der nærmer sig samme størrelsesorden som den, VK-regeringen kun har lovet som engangsforeteelse.

Foghs stærkeste argument handler da heller ikke om disse tal, men om det simple faktum, at der under Nyrup Rasmussen var lange ventelister til operationer, og at ventetiderne nu er faldet. Fogh har sagt det igen og igen, og mange danskere har oplevet det tæt på.

Fogh høster frugterne af SR-regeringens indsats

Men selv om der er opnået resultater under VK-regeringen, blev forudsætningerne skabt under SR-regeringen.

Da Fogh kom til magten, var patienternes oplevelse af sygehusvæsenet faktisk allerede inde i en positiv udvikling. Det fremgår blandt andet af en landspatientundersøgelse i august 2002. Her er nogle hovedresultater:

- 90 procent af patienterne havde et positivt samlet indtryk af indlæggelsen på sygehusene – mod 89 procent i 2000.
- Andelen af patienter, der svarede "Virkelig godt" til det samlede indtryk var 42 procent – mod 34 procent i 2000.
- 93 procent af patienterne havde tillid til lægernes faglige dygtighed.
- 94 procent havde tillid til plejepersonalets faglighed.
- 92 procent af patienterne oplevede, at de blev hjulpet med det, de kom for.
- En række af de store sygehuse havde forbedret sig siden den landsdækkende undersøgelse i 2000.

VK-regeringen overtog blandt andet magten ved at tegne et billede af sygehusvæsenet, der var mere kritisk end patienternes, og ydermere lykkedes det at give Nyrup skylden.

Hertil kom, at patientundersøgelsen, der viste en – ganske vist beskeden – positiv udvikling i synet på sygehusene, foregik under VK-regeringen, som dermed fik mulighed for at smykke sig med lånte fjer.

Det er dog ikke hele forklaringen. Ventelisterne til planlagte behandlinger er vitterligt blevet kortere under VK-regeringen.

Medicinske patienter betaler prisen

Men denne prioritering har haft sin pris – både i og uden for sundhedssektoren.

Opprioriteringen af de planlagte kirurgiske operationer har været klar og markant. Til gengæld har det betydet forringelser for akutte og medicinske patienter – for børn og ældre, der er indlagt på sygehusene. De alt for store belægningsprocenter på de medicinske afdelinger er ikke blevet fjernet.

På dette område kan VK-regeringen ikke nyde godt af tidligere investeringer, men bygger tværtimod oven på tidligere regerings ophobning af problemer i form af stigende og uacceptabelt store belægningsprocenter.

Umiddelbart virker belægningsprocenter på godt 90 måske acceptable, men det skal bemærkes, at belægningen kun regnes ud fra hele sengedøgn. Den patient, der typisk indlægges i formiddagstimerne og udskrives om eftermiddagen, tæller ikke med. Det faktiske antal patienter, der er til stede i dagtimerne, er ofte langt større end belægningsprocenten. En belægning under 85 - 90 procent er derfor ønskværdig for både patienterne og en rationel tilrettelæggelse af arbejdet.

Når de medicinske afdelinger betaler prisen for VK-regeringens ensidige prioritering af de kirurgiske ventelister, skyldes det først og fremmest, at amter og sygehuse har været sat på en "ventelisteakkord", som har flyttet fokus væk fra problemerne på de medicinske afdelinger, og som har lagt så hårdt beslag på de økonomiske ressourcer, at der ikke har været råd til at gøre noget på dette område.

Fogh-regeringen har kort sagt haft så få penge og så travlt med at nedbringe ventelisterne, at de medicinske patienter fortsat må leve med – formentlig stigende – overbelægning, senge på gangene, stresset personale og ikke sjældent alt for tidlige udskrivninger.